

Omslag 17 juni 1945 19.30

2. år

Utgitt av sekretariatet ved Arne Østbye 18.6.1945

Forholdet mellom Storbritannia og Russland har gjennomgått mange svingninger i de siste 100 år. Det var og er en drøytse, og det er på de to lands samfunnsforhold, kultur og lysne, og de to verdenskriger har et stridende forhold. Men det har alltid vært en viss forståelse for den begge å hindre at en aggressiv militærpolitikk fikk festlandene i Europa. De to land har derfor alltid samarbeidet med Napoleon, og Wilhelm II og Adolf Hitler. Et samarbeide mellom Storbritannia og Russland er av avgjørende betydning for likevekten i Europa. I tiden mellom de to verdenskriger var de to lands forhold til hverandre preget av gjensidig mistenksomhet. Den britiske regjering var redd for kommunismen og verdensrevolusjonen, og Russland for det som kalles den vestlandske imperialisme. Derfor gikk forhandlingene mellom de to stater i stykker sommeren 1939, og Hitler klippet en overenskomst med Russland. Den 22 juni 1941, straks etter Sovjet-angrepet mot Russland, tok Churchill i sin tale klart og utvetydig standpunkt for Sovjetunionen. Den 12. juli fulgte avtalen om at de to land skulle yte hilsens til stater under kampen. Men den gjensidige mistenksomhet blev ikke utryddet med en gang. Men Sovjet-samveldet måtte bære den tyngste byrden under kampen, og det skjedde en annen front i Vesteuropa. Storbritannia forpliktet sig til å levere Sovjet-samveldet store mengder krigsmateriale og tly eller en tide forlyp, og dermed var grunnen lagt for et fullstendig samarbeide. Samtidig har den røde armee heroiske kamp vakt en russisk vennlig stemning i England. Eden reiste i september til Moskva, og resultatet av hans arbeids foreligger nå i den nyss utgitte traktat mellom de to stater.

Den første del av denne traktaten handler om samarbeidet under krigen. Den første artikkel fastslår at de to parter en som for skal gi hverandre all mulig støtte. De to regjeringer er blitt enige om at det er en viktig oppgave å opprette en annen front i Vesteuropa i 1942. Det sies ikke noe om hvad slags front eller når den skal opprettes. Men det er av stor betydning at det er oppnådd enighet på dette punkt. De to parter forpliktet sig videre til ikke å underhande med noen representant for Hitlers styre eller noen annen tysk regjering som ikke var klart avbrødt fra hans aggressive politikk, samt ikke å slutte noen separatfred. Denne artikkel er også av stor betydning, fordi den tyske propaganda stadig sprer rykter om separatfred. I den senere tid har der vært en rekke anvendinger til en såkalt tysk freidsoffensiv.

Den andre delen av traktaten handler om samarbeidet etter krigen. Den bestemmer at de to makter skal samarbeide om en politikk som sikrer verden mot et nytt angrep fra Tyskland og dets forbundsfelles og om Europas økonomiske gjenreisning. Dette skal skje i nært samarbeide med alle de allierte nasjoner, og begge parter vil bygge på de prinsipper som ligger til grunn for Atlantic Charter. Ingen av de to parter søker territoriale utvidelser på andre lands bekostning. Dette betyr ikke at alle vanskeligheter er blitt løst, men traktaten har vakt glede i alle land. Det viktigste er at denne del av traktaten skal gjelde i tyve år. Dette betyr at Storbritannia trer frem som en europeisk makt og engang for alle bryter med sin isolasjonspolitik, hvis motto var at Storbritannia er en gy omgitt av den britiske flåte. Hvis Storbritannia vilde trekke sig tilbake fra fastlandet eller hvis det skulde ha utviklet sig en konflikt mellom Storbritannia og Sovjet-Samveldet, vilde det ha blitt en forferdelig ulykke. Nu er grunnlaget lagt for et stabilt samarbeid, og dette er den beste garanti for fred. Det er også den beste garanti for Norges sikkerhet. Et motsetningsforhold mellom Storbritannia og Russland vilde stille vårt land i en vanskelig stilling og påny bringe oss inn i den internasjonale faresone.

Samme dag som traktaten var undertegnet, reiste Molotov til Washington. Også i De forente stater er der skjedd en svingning i folkestemningen til fordel for Russland. President Rossevelt har utstedt en erklæring om at forhandlingene mellom Russland og Storbritannia er ført med De Forente Staters fulle tilslutning, og det er av særlig interesse at enigheten også gjelder opprettelsen av en annen front. Også etter krigen er det god utsikt til et fruktbart samarbeide mellom De forente stater og Russland, kanskje med Storbritannia som brobygger.